

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Skövde Praktiska Gymnasium

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Skövde Praktiska Gymnasium
i Skövde kommun

Tillsyn i Skövde Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför under 2012 och 2013 tillsyn i 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman. Skövde Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 8-9 november 2012.

Fakta om skolan

Huvudman för Skövde Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB med organisationsnummer 556257-5786.

Skolan startade läsåret 2003/2004. Läsåret 2012/2013 bedriver skolan följande utbildningar:

Årskurs 1 och 2:

- Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktningarna måleri, plåtslageri och husbyggnad.
- El- och energiprogrammet, inriktning automation.
- Fordons- och transportprogrammet, inriktningar karosseri och lackering, personbil.
- Handels- och administrationsprogrammet, inriktning handel och service.
- Hantverksprogrammet, inriktning florist.
- Industritekniska programmet, inriktningar svetsteknik, produkt- och maskinteknik.
- Naturbruksprogrammet, inriktning djur.
- Vård- och omsorgsprogrammet.

samt

- Introduktionsprogram: programinriktat individuellt val.

Årskurs 3:

Specialutformade program närliggande

- Byggprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till byggprogrammet.
- Elprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till elprogrammet.
- Fordonsprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till fordonsprogrammet.

- Handels- och administrationsprogrammet - utbildningen ska i bidragshänseende föras till handels- och administrationsprogrammet.
- Hantverksprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till hantverksprogrammet.
- Industriprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till industriprogrammet.
- Naturbruksprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till naturbruksprogrammet.
- Omvårdnadsprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till omvårdnadsprogrammet.

Enligt Skolinspektionens överföringsbeslut (dnr 2010:3285) har skolan, utöver ovan angivna program, rätt till bidrag för det nationella vvs- och fastighetsprogrammet med inriktningarna fastighet, kyl- och värmepumpsteknik, ventilationsteknik samt vvs, det nationella samhällsvetenskapsprogrammet inriktning medier, information och kommunikation samt det nationella hotell- och turismprogrammet inriktning turism och resor. Skolan har dock inga elever på dessa program.

Skolan följer Lgy 11 (årskurs 1 och 2) och Lpf 94 (årskurs 3).

Uppgifterna om antalet elever på skolan har under tillsynens gång varierat mellan 132 och 120, varav först samtliga och senare 108 elever har angetts delta i gymnasial lärlingsutbildning respektive försöksverksamhet med lärlingsutbildning. Nio elever har under läsåret deltagit i introduktionsprogram, varav alla utom en är överförda till nationella program. Huvudmannen uppger också att 42 elever avslutade utbildningen inom försöksverksamheten med lärlingsutbildning vårterminen 2012.

Skolan ligger i ett industriområde i ytterkanten av Skövde tätort. Eleverna kommer från Skövde, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skara, Mariestad, Lidköping, Götene, Vara och Ulricehamns kommuner.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen varit i kontakt med Skövde kommun angående kommunens rätt till insyn i den fristående skolan. Skövde kommun uppger att kommunens utbildningschef en till två gånger per termin anordnar samverkansmöten med de fristående gymnasieskolorna och att rektorn vid Skövde Praktiska Gymnasium medverkat vid tre av fem sådana möten. Kommunen uppger också att ordföranden för utbildningsnämnden har besökt Skövde Praktiska Gymnasium den 29 november 2012. Chefen för elevhälsan inom utbildningsförvaltningen har tagit del av två av skolans utredningar kring elev i behov av särskilt stöd. Enligt kommunen har utredningarna

inte varit tillfredsställande och en dialog kring utvecklingsområden för elevhälsan har ägt rum mellan chefen för elevhälsan och rektorn.

Kunskapsresultat

Skolverkets statistik för läsåret 2011/2012 visar att skolans genomsnittliga betygspoäng är 12,0, vilket är ungefär i nivå med de tre närmast föregående åren. Det är 1,6 poängs skillnad mellan skolans resultat för manliga elever, 11,2, och kvinnliga, 12,8. Den genomsnittliga betygspoängen för riket totalt är 14,0.

Totalt är det 75 procent av eleverna som fullföljer utbildningen inom fyra år. Skillnaden i resultat för manliga (67 procent) och kvinnliga (86 procent) syns även här. Av dem som fullföljt utbildningen inom fyra år är 82 procent behöriga till högre studier, vilket är en ökning jämfört med de båda föregående åren. Här är emellertid andelen kvinnor lägre än andelen män: 77 procent jämfört med 82 procent.

På alla program har skolan så få elever att det inte finns nationell statistik på programnivå, och skolan har inte heller sådana resultatsammanställningar.

När det gäller kursbetyg är det inget kärnämne där alla elever nått minst betyget godkänt. Inräknat kursen Projektarbete är måluppfyllelsen mellan 91 och 97 procent för kärnämnen. Enligt skolans egen statistik är det 54 procent av eleverna i årskurs 3 som har godkänt betyg i alla kurser vårterminen 2011. I de nationella kursproven läsåret 2011/2012 är det enligt skolans uppgifter omkring 70 procent av eleverna som har nått godkänt resultat på proven i Matematik 1a1, Engelska 5 och Svenska B.

Helhetsbedömning

Skövde Praktiska Gymnasium behöver vidta åtgärder för att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Vårterminen 2012 var det 46 elever i årskurs 3, men bara 34 av dem fick slutbetyg. Nära hälften av eleverna hade inte godkänt betyg i alla kurser vårterminen 2011. Av de manliga studerande var det en tredjedel som inte fullföljde utbildningen inom fyra år. En prioriterad åtgärd måste vara att utveckla undervisningen så att den i alla ämnen anpassas till de elever som söker sig till skolan, eftersom en avgörande faktor för måluppfyllelsen är att eleverna blir stimulerade och känner lust att lära.

Rektorn och lärarna behöver analysera skolans resultat på en övergripande nivå och dra slutsatser av detta för arbetet med undervisning och lärande. I utvecklingen av utbildningen behöver skolan bredda sitt register av metoder i undervisningen för att främja måluppfyllelsen. Vid tillsynen återkommer lärarna och rektorn till infärgning som en planerad åtgärd för att utveckla utbildningen, oavsett om det gäller att förbättra kunskapsresultaten, höja motivationen hos eleverna eller ge särskilt stöd.

Omsättningen bland rektorerna har medfört en bristande kontinuitet i det pedagogiska ledarskapet och nuvarande rektorn har även ägnat mycket tid åt att få fungerande administrativa rutiner på plats, i första hand att elevernas individuella studieplaner ska ge en riktig bild av deras utbildning. Det innebär att det pedagogiska ledarskapet och det sedan tidigare bristfälliga kvalitetsarbetet blivit lidande. Behovet av en tydlig och sammanhållande kraft är stort och rektorn måste därför ta ett fast grepp om de pedagogiska ledningsfrågorna.

Tillsynen visar att det finns mycket stora skillnader mellan olika lärares sätt att arbeta och därmed även i den utbildning eleverna får. Detta visar sig i hur lärarna arbetar med att göra målen för utbildningen tydliga för eleverna, följa upp dessa under kursens gång och återkoppla elevernas kunskapsutveckling mot betygskriterier och kunskapskrav. Att kvaliteten i detta arbete totalt sett inte är tillräcklig är en del av förklaringen till att inte heller elevernas inflytande över utbildningen är utvecklat. Vidare behöver lärarna arbeta mer med elevernas åsiktsbildning och utveckling av värderingar, vilket är ett läroplansuppdrag gentemot hela skolan och inte bara för ett par enskilda ämnen. Att eleverna upplever sig dåligt informerade i frågor som rör deras utbildning är heller inte främjande för deras kunskapsutveckling.

Lärarna visar tilltro till elevernas förmåga och stöttar dem och på skolan råder en utvecklad anda att ta hand om eleverna, medan de bestämmelser som gäller för utbildningen inte varit tillräckligt uppmärksammade. Det gäller till exempel särskilt stöd, där skolan inte har etablerade rutiner och skolans register över

särskilda stödåtgärder är begränsat och motsvarar inte elevernas behov. Skolan måste även använda elevhälsans olika kompetenser i arbetet med att stödja elevernas utveckling mot målen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 24 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att eleverna är informerade om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.
- Klargöra för elever vilka mål utbildningen har.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Säkerställa att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Kravet på information utvecklas i läroplanen där det anges att elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer.

Läroplanen anger också att lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål. Lärarna ska även utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, samt stärka elevens vilja och förmåga att lära. Även skollagen betonar att hänsyn ska tas till elevernas olika behov och att en strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Olika intervjuade elevgrupper vid Skövde Praktiska Gymnasium uttrycker spontant att det är "rörigt att få reda på saker" och att skolan är dålig på information. Vidare visar intervjuerna att det finns elever som inte vet att det finns kursplaner/ämnesplaner eller andra styrdokument för deras utbildning. En del av de intervjuade eleverna vet inte vilken utbildning de går. Elever uppger också att de inte blivit informerade om sin rätt till inflytande och samråd.

Rektorn informerar enligt intervjun i klasserna och på föräldramöten, till exempel om skillnaden mellan grundskola och gymnasieskola. Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen har sinsemellan olika bilder av om eleverna informeras om läroplanen, men tror sammantaget inte att skolan är bra på detta. Angående information om elevernas rätt till inflytande tror de att mentorerna sköter det.

Intervjuerna visar stora skillnader inom skolan när det gäller att klargöra utbildningens mål för eleverna. Sammantaget visar elevintervjuerna att det finns lärare som informerar om mål och syfte med kurserna, diskuterar dessa och håller dem aktuella, men också lärare som förmedlar målen en gång utan att klargöra dem eller anknyta till dem under kursens gång. Intervjuerna med lärarna och rektorn bekräftar de skillnader som eleverna upplever. Detsamma gäller programmål och examensmål, som en del elever hört talas om men inte andra. Rektorn bekräftar att alla elever inte är medvetna om dessa.

Ämnesövergripande samverkan anges i personalintervjuerna och i skolans dokumentation som ett område skolan behöver utveckla. Intervjuerna visar att sådan samverkan endast förekommer på enstaka lärares initiativ. Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen/kärnämnen beskriver även att det är problem med att arbeta mot examensmålen när det är elever från många olika program i samma grupp.

Intervjuerna med lärarna och eleverna visar att lärarna anstränger sig att stötta varje enskild elev, men också att skolan inte har några gemensamma strategier för att möta elevgruppernas behov utöver små undervisningsgrupper i yrkesämnena. Lärarna uppger att det är mycket stor spridning mellan elever som åstadkommer utmärkta resultat och elever som har sämre förutsättningar att lyckas, och de anser att det är svårt att lotsa vissa elever genom skolan med fullständiga betyg. De uppger att elevernas motivation behöver stärkas, men den enda åtgärden som anges för detta är den planerade infärgningen. I ett ämne beskriver eleverna att undervisningen befinner sig på en annan nivå än de själva. Skolan har större undervisningsgrupper i de teoretiska ämnena där de flesta eleverna har svårast att nå måluppfyllelse. Enligt lärarna har dessa grupper blivit större, utan att detta är föranlett av något kvalitetsarbete som skulle peka på en fördel med större grupper.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller information till eleverna om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Vidare klargör skolan inte för alla elever vilka mål utbildningen har. Lärarna samverkar inte tillräckligt med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål, och alla lärare anpassar inte undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 4 kap. 14 § skollagen, Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 1.1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och se till att de hålls informerade i frågor som rör dem.
- Se till att eleverna har tillgång till ett forum för samråd där frågor av betydelse för utbildningen behandlas.
- Ange utformningen av elevernas inflytande i planeringen av verksamheten.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. I läroplanen utvecklas detta krav genom att det anges att läraren svarar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vidare ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas. Den närmare utformningen av inflytandet ska, enligt skollagen, anges i samband med planering av verksamheten.

I fråga om elevinflytande säger rektorn att lärarna har i uppdrag att diskutera hur lärandet ska gå till med varje enskild elev. Rektorn anser att det finns lärare som behöver utveckla dialogen med eleverna. Enligt lärarna har skolan ingen gemensam diskussion om hur utvecklingen av inflytandet ska genomföras utan det är individuellt betingat för varje lärare. En elevgrupp bekräftar detta och berättar att i karaktärsämnen varierar det så att en del lärare frågar eleverna och en del säger hur det ska vara. Andra elever ger exempel från historia och karaktärsämnen att de fått påverka både form och innehåll i undervisningen. Sammantaget innebär detta att alla elever inte har ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

De intervjuade eleverna har olika erfarenhet av möjligheten att diskutera frågor av betydelse för utbildningen, från att lärarna lyssnar på dem, som i måleri och

matematik, till andra som de anser viftar bort deras åsikter. Enligt rektorn ska det förekomma klassråd var fjärde vecka. Enligt en av lärargrupperna ska klassråd schemaläggas varje vecka, men lärarna är inte säkra på att det fungerar överallt. Intervjuerna med elevgrupperna bekräftar att klassråd inte förekommer i flera av klasserna och att kopplingen mellan elevrådets verksamhet och eleverna fungerar på vissa program men inte på andra.

Intervjuerna och skolans dokumentation visar att den närmare utformningen av elevinflytandet inte anges i samband med planeringen av verksamheten.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med grundläggande värden och inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 §, 13 -14 § skollagen, Lgy11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Skapa rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.
- Huvudmannen måste se till att utredningar skyndsamt görs vid alla uppgivna kränkningar.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling som, utöver övriga krav i skollagen, innehåller en redogörelse för de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras för att motverka kränkande behandling.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall

vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Varken intervjuerna eller skolans dokumentation visar att det finns något målriktat arbete för att förebygga kränkande behandling. Lärarna säger att det bärande i arbetet är att se alla elever och vara uppmärksamma. Elevhälsopersonal anser inte att tiden räcker till för temadagar och liknande inslag i ett förebyggande arbete. Eleverna känner inte till något förebyggande arbete mot kränkande behandling. De fall av kränkande behandling som rektorn anser sig kunna hantera på skolan rapporteras enligt rektorn inte till huvudmannen. I en av de intervjuade elevgrupperna har eleverna erfarenhet av ett fall av kränkande behandling som hanterades på ett bra sätt, medan en annan grupp berättar att en elev utsatts för kränkningar under en lektion utan att läraren eller rektorn agerat. Enligt rektorn finns det en aktuell händelse som inträffat för en vecka sedan där utredning ännu inte skett.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Rektorn uppger att det finns en plan mot kränkande behandling i utkastform, men att det inte finns någon nu gällande plan för skolan. Huvudmannen har inför tillsynen sänt in detta utkast till Skolinspektionen. Det innehåller en riskanalys men inte konkreta åtgärder som skolan avser vidta under läsåret för att förebygga eller förhindra kränkande behandling. Vidare saknar planen en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Sammanfattningsvis visar utredningen att huvudmannen inte arbetar tillräckligt aktivt för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Rutinerna för att rapportera upplevda fall av kränkande behandling till huvudmannen är otillräckliga, och skolan har ingen plan mot kränkande behandling som uppfyller kraven i bestämmelserna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 7, 8, 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att elevernas behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Fatta beslut om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Ge eleverna det särskilda stöd de behöver.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Följ upp åtgärdsprogrammen och utvärdera insatserna löpande.

Motivering

I skollagen anges att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt gymnasieförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Intervjuerna med elevhälsan och lärare vid Skövde Praktiska Gymnasium visar att det inte finns någon tydlig rutin för arbetet med särskilt stöd. Enligt lärarna och rektorn ska signaler om att elever riskerar att inte få godkänt betyg gå till rektorn, men enligt rektorn finns det bara sex aktiva åtgärdsprogram trots att 54 procent av eleverna inte nådde godkänt betyg i alla kurser läsåret 2010/11, vilket kan tyda på att signalsystemet inte fungerar. Intervjuer med lärare visar att alla lärare inte vet vem som ansvarar för utredning av behov, och elevhälsans roll i detta är heller inte känd av alla. Samråd med elevhälsan sker numera enligt lärarna, men av intervjuerna framgår det också att den deltagande kompetensen inte alltid är den som är relevant för elevens svårigheter utan kan vara den som finns tillgänglig. Lärarna i kärnämnen/gymnasiegemensamma ämnen är normalt inte delaktiga vid upprättande av åtgärdsprogram och vet inte heller vad som står i dem. De liksom elevhälsan uppfattar att det i första hand är rektorn som arbetar med åtgärdsprogrammen. Lärarna i karaktärsämnen/programgemensamma ämnen bekräftar att det är rektorn som sköter dessa men att de deltar och ibland får i uppdrag att skriva åtgärdsprogram.

I skolans insända exempel på åtgärdsprogram är, med något undantag, beskrivningen summarisk av de mål som eleven riskerar att inte uppnå. Skolans åtgärder framgår inte eller saknar en tydlig koppling till elevens behov och i flera exempel anges att eleven själv ska ansvara för åtgärderna. I ett åtgärds-

program anges att eleven kommer att få svårigheter om eleven inte förkovrar sig i svenska språket, men det sägs ingenting om skolans åtgärder för att detta ska ske. I ett annat fall är åtgärden att eleven ska välja ett icke godkänt betyg i en gymnasiekurs, samtidigt som det framgår att eleven ännu inte är klar med sin behörighet till gymnasieskolan. Andra åtgärder för att nå målen än att ta igen missade uppgifter är sällsynta i åtgärdsprogrammen. Varken den intervjuade personalen eller eleverna har heller någon uppfattning om vilka stödinsatser som finns på skolan utöver att eleven ska delta extra i reguljär undervisning.

I åtgärdsprogrammen anges datum för när uppföljning ska ske, men med ett undantag nämns inte vad som ska följas upp. Eftersom beskrivningarna av elevens behov är otydliga liksom åtgärderna blir åtgärdsprogrammen också svåra att följa upp, och enligt rektorn behöver uppföljningarna utgå mer från kunskapsmål. Av två av de insända åtgärdsprogrammen framgår det att eleven inte har svenska som modersmål och att elevernas problem delvis är språkkunskaper i svenska, men studiehandledning på modersmålet har inte angivits som åtgärd. Enligt intervjuade lärare finns det ingen elev på skolan som har studiehandledning på modersmål, trots att detta behov finns, och rektorn bekräftar att åtgärden inte används. Rektorn anser att det finns möjligheter för alla elever att nå godkänt betyg, men att skolan måste hitta ett bättre arbete för att nå fram till detta.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8, 9 §§ skollagen, 9 kap. 9 § gymnasieförordningen, Lgy11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att en beskrivning av de utbildningsavsnitt som genomförs på en arbetsplats bifogas elevernas slutbetyg inom försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning.
- Fortlöpande informera varje elev om elevens utveckling.

Motivering

Enligt förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska en beskrivning av de utbildningsavsnitt som genomförts på en arbetsplats bifogas till slutbetyg. De insända exemplen på slutbetyg har inga sådana beskrivningar bifogade trots att eleverna genomgått gymnasial lärlingsutbildning inom försöksverksamheten.

Enligt skollagen ska eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande informeras om elevens utveckling, och läraren ska, enligt läroplanen, fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.

Eleverna i de intervjuade grupperna vid Skövde Praktiska Gymnasium har olika erfarenhet av om de fortlöpande får återkoppling av läraren, och huruvida den i så fall sker gentemot betygskriterierna/kunskapskraven. Enligt rektorn får eleverna återkoppling i vissa ämnen men inte alla. Elever som fullgör upp till hälften av utbildningen på arbetsplatser har handledare som bedömer deras prestationer, men enligt både intervjuade handledare och elever används inte betygskriterierna som utgångspunkt vid återkoppling till eleverna, och det förekommer heller ingen gemensam uppföljning mellan lärare, handledare och elev om elevens uppgifter på arbetsplatsen och bedömningen av dessa.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i utformningen av elevernas slutbetyg och alla elever inte fortlöpande får information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 4 § skollagen, Lgy 11 2.5 Bedömning och betyg/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.5 Bedömning och betygsättning, 18 § förordningen (2007:1349) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det dagliga arbetet är inriktat mot att de nationella målen uppfylls.
- Rektorn ska se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Det är enligt läroplanen rektorns ansvar att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Vidare anges i skollagen att det är rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Vid Skövde Praktiska Gymnasium är rektorn inne på sitt andra läsår i denna befattning på skolan. Rektorn uppger att mycket av ledningsfrågorna kommit att handla om att skapa ordning och reda, till exempel har en huvuduppgift varit att se till att elevernas individuella studieplaner är korrekta, och att det inte blivit så mycket tid över till kvalitetsarbetet. Enligt en av de intervjuade lärargrupperna har utvecklingen av utbildningen varit vilande medan rektorn satt sig in i verksamheten. Enligt den andra intervjuade lärargruppen är rektorn inte tillräckligt insatt i lärarnas arbete för att avgöra om de lärarna arbetar mot de nationella målen. Lärarna uppger också att det inte förekommit några gemensamma pedagogiska diskussioner under rektorns ledning. De nämner att elevernas bristande motivation är ett identifierat utvecklingsområde, men utöver infärgning nämns inga strategier för hur skolan ska arbeta med detta. Infärgning är ett utvecklingsområde som nämns för Skolinspektionen i olika sammanhang, men lärarna beskriver att de problem som finns med att genomföra detta ännu inte hanterats av rektorn. Rektorn uppger att undervisningen i första hand följs upp genom möten med elever, men lektionsbesök genomförs också. Rektorn har då observerat att lärarna behöver vara tydligare med målet för lektionen när de startar den, men utveckling av metoder i undervisningen anges inte i intervjuer eller dokumentation som ett aktuellt utvecklingsområde. Vidare uppger rektorn att organisatoriska förändringar på huvudmannanivå påverkat rektorns förutsättningar att leda skolan, och att det är ett arbete över en flerårsperiod att ändra inriktning på den omhändertagandekultur som dominerade under den tidigare huvudmannen till en tydligare utbildningskultur.

Rektorn berättar att kvalitetsarbetet består av att lärarnas betygsunderlag granskas i dialog med lärarna innan betygsättning sker. Detta kan leda till att rektorn diskuterar undervisningsmetoder med den enskilde läraren. Utöver detta uppger lärarna och eleverna att det görs en kursutvärdering efter varje kurs, men enligt eleverna och rektorn återkopplas inte alltid resultatet till eleverna. Enligt rektorn används det som underlag för en dialog med respektive lärare, men varken av betygsresultaten eller kursutvärderingarna görs det skolövergripande sammanställningar för att identifiera generella förbättringsbehov. En fråga som skolan exempelvis inte har analyserat är varför andelen

kvinnliga elever med behörighet till universitets- och högskolestudier är lägre än andelen manliga elever, när de kvinnliga eleverna i högre utsträckning fullföljer utbildningen och har högre genomsnittlig betygspoäng. Lärarna känner inte till skolans samlade betygsresultat men uppger att tidigare analyser lett till slutsatsen att lärarsamarbetet behöver utvecklas. Rektorn uppger att kunskaps- och värdegrundsresultat följs upp genom klasskonferenser och enkätundersökningar, men det framgår inte hur dessa uppföljningar används för utveckling av arbetet. Trots att det finns många elever vid skolan som är i behov av särskilt stöd sker det ingen skolövergripande uppföljning av utfallet av arbetet med särskilt stöd. Skolans kvalitetsrapport utgör dokumentationen av kvalitetsarbetet. Där saknas resultat per program, enligt rektorn på grund av identifieringsrisken, men det framgår inte hur man i övrigt följer upp sina resultat på programnivå eller vilka analyser och slutsatser en sådan uppföljning lett till. Utvecklingsåtgärder anges visserligen, men de utgår inte från en analys av verksamheten. Kvalitetsrapporten utgör därmed ett bristande underlag för analyser av förbättringsbehov.

Sammanfattningsvis visar utredningen att rektorn inte säkerställt att det dagliga arbetet är inriktat mot de nationella målen, att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete, särskilt på skolövergripande nivå, och att dokumentationen av kvalitetsarbetet är bristfällig. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Se till att tillgången till elevhälsa organiseras så att den kan uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För de medicinska, psykologiska och psykosociala insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska,

psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Även om skollagen preciserar vilka kompetenser som ska ingå i elevhälsan har huvudmannen möjlighet att organisera sin elevhälsa utifrån lokala behov och förutsättningar. Huvudmannen kan exempelvis själv anställa personal eller ordna det på annat sätt. Vid Skövde Praktiska Gymnasium är kunskapsresultaten låga. Det är därför angeläget att elevhälsans kompetenser används och att huvudmannen organiserar tillgången till elevhälsan på ett sådant sätt att den ges reella förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skövde Praktiska Gymnasium har, formellt sett, tillgång till samtliga kompetenser inom elevhälsan. Kompetenserna är antingen anställda på skolan eller finns att tillgå centralt via huvudmannen. Utöver skolsköterskans hälsosamtal och medicinsk konsultation för elever på vissa utbildningar har det förebyggande arbetet inte kommit igång, och det finns enligt intervju med representanter för elevhälsan inget organiserat samarbete inom elevhälsan eller mellan elevhälsan och annan personal på skolan. Enligt representanter för elevhälsan finns det inte utrymme för förebyggande arbete eftersom tiden går åt till akuta insatser. Specialpedagogisk kompetens, skolläkare och psykolog är kompetenser som skolan har tillgång via huvudmannen. Enligt rektorn har dessa inte besökt skolan, och varken rektorn eller lärarna har haft något direkt samarbete med dessa funktioner. Rektorn känner inte heller till om kuratorn eller skolsköterskan varit i kontakt med dem i något elevärende eller om de deltar i något förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller elevhälsans funktion i arbetet med elevernas utveckling mot utbildningens mål och att verka förebyggande och hälsofrämjande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med utbildningens omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att omfattningen av den arbetsplatsförlagda utbildningen i lärlingsutbildningen motsvarar författningarnas krav.
- Se till att handledarna ges information och utbildning om utbildningens innehåll och mål.
- Se till att innehållet i utbildningskontrakten för arbetsplatsförlagt lärande inom den gymnasiala lärlingsutbildningen motsvarar författningarnas krav.
- Rektorn måste besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Se till att eleverna ges tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Omfattning av arbetsplatsförlagd utbildning/arbetsplatsförlagt lärande

Enligt förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska den del av den gymnasiala lärlingsutbildningen som är arbetsplatsförlagd omfatta minst 1 250 gymnasiepoäng (gäller årskurs 3). En elev som går gymnasial lärlingsutbildning ska enligt gymnasieförordningen genomföra mer än hälften av sin utbildning som arbetsplatsförlagt lärande (årskurs 1-2).

Intervjuerna med elever, lärare och rektorn vid Skövde Praktiska Gymnasium visar att alla elever som deltar i försöksverksamhet med lärlingsutbildning (årskurs 3) respektive gymnasial lärlingsutbildning (årskurs 1 och 2) inte ges minst 1 250 poäng respektive minst halva tiden som arbetsplatsförlagd utbildning/arbetsplatsförlagt lärande. Detta beror enligt de intervjuade på att arbetsplatser i tillräcklig omfattning inte kan anskaffas, att en befintlig arbetsplats dras tillbaka eller att eleven av någon anledning inte kan eller vill delta i arbetsplatsförlagd utbildning/arbetsplatsförlagt lärande.

Handledare

De handledare som utses enligt gymnasieförordningen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ha nödvändiga kunskaper och erfarenheter.

I förarbetena till skollagen (prop. 2010/11:104) bedöms handledarnas kompetens som avgörande för kvaliteten i den gymnasiala lärlingsutbildningen. Med kompetens avses dels djup och bredd i yrkeskunskaperna, dels kunskap om

lärlingsutbildningens förutsättningar, till exempel de mål och kunskapskrav som finns för den gymnasiala lärlingsutbildningen. Vidare fastslås att skolhuvudmannen har ett stort ansvar när det gäller att tillse att handledarna har den kunskap och erfarenhet som krävs för uppdraget. Det innebär att skolhuvudmännen bör ge handledare information, stöd och utbildning kring lärlingsutbildningens innehåll, mål, ramar och ansvarsfördelningen mellan skola och arbetsplats.

Enligt intervjuer med lärare, elever och handledare är handledarna på de arbetsplatser som skolan anlitar i allmänhet inte insatta i innehållet i de kursplaner som den arbetsplatsförlagda utbildningen ska styras av, och inte heller i de betygskriterier som ska användas i bedömningen av elevernas kunskaper. Lärare anser dessutom att skolan inte kan kräva att handledarna ska vara insatta i de grunder som de ska bedöma eleverna efter. Enligt rektorn har skolan ännu inte någon systematisk information om kurser och kunskapskrav/betygskriterier till handledarna. Planer på samarbete med arbetsplatserna angående måldokument finns enligt rektorn, men detta har ännu inte kommit igång systematiskt eller fått genomslag på arbetsplatserna.

Utbildningskontrakt

Enligt skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ett utbildningskontrakt upprättas för varje elev och arbetsplats som ingår i den arbetsplatsförlagda utbildningen. I avtalet ska det bland annat anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa.

En sådan fördelning har nyligen börjat göras och finns enligt intervjuer med elever och rektorn endast för ett fåtal elever. Vidare visar de exempel på beslut om sådana fördelningar som Skolinspektionen tagit del av att det inte för alla program framgår vilka delar som ska utföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.

Rektors beslut om förläggning av kurser

Gymnasieförordningen anger att rektorn ska besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras. Enligt rektorn vid Skövde Praktiska Gymnasium har rektorn bara för ett mindre antal elever fattat beslut om förläggning av kurser till arbetsplatser och fördelning över läsåren.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lä-

rarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Enligt rektorn och lärarna vid Skövde Praktiska Gymnasium är skolbiblioteket under uppbyggnad. Elever uppger att de böcker som sätts dit är sådana som finns på skolan eller i lärarnas privata ägo. Rektorn ger vid faktagranskningen uppgifter om att det även finns inköpt litteratur av varierande slag. Biblioteket används enligt lärarna inte i skolans pedagogiska verksamhet, och det finns heller inget organiserat samarbete med något annat bibliotek som kan uppfylla kraven på skolbibliotek.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller omfattningen av den arbetsplatsförlagda utbildningen i lärlingsutbildningen, skolans information till handledarna, utbildningskontrakten, rektors beslut om förläggning av kurser till arbetsplatser samt skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 36 §, 16 kap. 11 a - 11 §§ skollagen, 4 kap. 12-14 §§ gymnasieförordningen/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört 7, 9, 11-13, §§ förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning

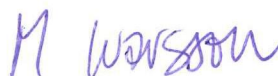
I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Mats Lindström och avdelningsjurist Ingrid Brännare.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi

Enhetschef

Monika Ivarsson
Föredragande

Skolinspektionen

2013-04-24

21 (23)

Dnr 44-2012:1150

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn hos alla huvudmän för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om kommunen/ huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.** För fristående huvudmän granskas dessutom **huvudmannaskap och godkännande.**

För fristående skolor genomförs en tillsyn som är sammanhållen. Detta innebär att fristående skolor inom samma utbildningsföretag, oavsett geografisk hemvist, besöks under en viss period. Denna tillsyn rör enbart utbildningsföretag med två eller flera skolor.

Tillsynsplanen för dessa utbildningsföretag finns publicerade på Skolinspektionens hemsida.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag, i valda delar, för åk 3 är utgångspunkt för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

När hänvisning görs till 9 kap. 8 § 1985 års skollag är det bestämmelsens lydelse före den 1 mars 2010 som avses. I de fall hänvisningar görs till 2 kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet avses dess lydelse före den 1 februari 2011, om inte annat särskilt anges. I ärendet tillämpas gymnasieförordning (1992:394), om inte annat särskilt anges.

Av beslut om förklaring om rätt till bidrag till skolan framgår att skolan ska följa 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det innebär att bindande föreskrifter i läroplanen kan läggas till grund för Skolinspektionens beslut.

Tillsynen av fristående gymnasieskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Varje huvudman får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan utan i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits på skolan inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se/Tillsyn